

การพัฒนาารูปแบบจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์
ในเมืองต้องห้ามพลาดพลัส จังหวัดนครปฐม

THE MODEL DEVELOPMENT OF COMMUNITY-BASED TOURISM MANAGEMENT
TO SUPPORT MICE TOURISTS IN THE HIDDEN GEM PLUS CITY,
NAKHON PATHOM PROVINCE

นิพล เชื้อเมืองพาน¹, พิมพชนก มุลมิตร²

Nipon Chuamuangphan¹, Pimchanok Mulmit²

(Received: June 19, 2022 ; Revised: September 12, 2022 ; Accepted: October 4, 2022)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และ 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการวิจัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในเมืองต้องห้ามพลาดพลัส จังหวัดนครปฐม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกมาแบบเจาะจง โดยทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีแบบสามเส้า และกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ชุมชนเกาะลัดอีแพน ชุมชนปฐมโอศิก และชุมชนห้วยม่วง ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนได้แก่ผู้ประกอบการด้านที่พัก และผู้ประกอบการด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มในชุมชน นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนและอุตสาหกรรมไมซ์ ตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัด และตัวแทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐมชุมชนละ 13 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ของแต่ละชุมชนมีโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างกัน ตามขนาดของชุมชน 3 ระดับ ได้แก่ การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก 2) พัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ในเมืองต้องห้ามพลาดพลัส จังหวัดนครปฐม ได้ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการท่องเที่ยวโดยโครงสร้างตามชุมชนขนาดใหญ่ ได้แก่

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Instructor of Tourism and Hotel Department, Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon
Pathom Rajabhat University. e-mail : niponphan@yahoo.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
Asst Prof. Tourism and Hotel Department, Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon
Pathom Rajabhat University. e-mail : neopimm@gmail.com

ชุมชนเกาะลัดอีแพ้น รูปแบบการท่องเที่ยวโดยโครงสร้างชุมชนขนาดกลาง ได้แก่ ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ และ รูปแบบการท่องเที่ยวโดยโครงสร้างการท่องเที่ยวชุมชนขนาดเล็ก ได้แก่ ชุมชนห้วยม่วง และชุมชนปฐมอโศก

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ เมืองต้องห้ามพลัส

Abstract

The purposes of research were 1) to analyze the mechanism of community-based tourism management, and 2) to develop models of community-based tourism management to sustain MICE tourists in the Hidden Gem Plus City, Nakhon Pathom Province. This qualitative research employed the in-depth interviews and focused-group discussions with key informants using purposive sampling and triangulation. The qualifications of the informants were knowledge, experiences, and engagement with the management of community-based tourism in Khlong Maha Sawat community, Koh Lad E Than Community, Pathom Asoke Community, and Huai Muang Community. Thirteen informants per community totaling to fifty-two people were community leaders, members, entrepreneurs comprising accommodation, and food and beverage service entrepreneurs in the communities, academics in community-based tourism and MICE industries, representatives from the Provincial Community Development and the Federation of Thai Industries of Nakhon Pathom Province. The analysis was content-based. The results revealed that 1) the analysis of community-based tourism management mechanisms to sustain MICE tourists in each community had a different administrative structure depending on the community size which was divided into 3 levels: large-sized, medium-sized, and small-sized community-based tourism management structures. 2) The development of community-based tourism management models to sustain MICE tourists in the Hidden Gem Plus City, Nakhon Pathom Province, was 3 models such as large community-based tourism structure - Koh Lad E Tan community-, medium-sized community tourism structure -Khlong Maha Sawat community-, and small-sized community tourism structure -Huai Muang community and Pathom Asoke community.

Keywords: Development of Community-Based Tourism Management Model, MICE Tourists, Hidden Gem Plus City

บทนำ

ตามยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชาติทางการวิจัยด้านการบริการมูลค่าสูงเพื่อยกระดับการบริการและนวัตกรรม โดยนำวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ท้องถิ่นมาเป็นจุดขายเพิ่มความหลากหลายการท่องเที่ยวด้วยเทคโนโลยีได้ให้ความสำคัญกับการเสริมพลังท้องถิ่นและการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มุ่งเน้นการศึกษาศักยภาพชุมชนร่วมกับผู้ประกอบการในการเสนอกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูง (สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2560)

นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์เป็นนักท่องเที่ยวในกลุ่มความสนใจพิเศษที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นกลุ่มที่ต้องการเรียนรู้และสัมผัสกับประสบการณ์ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวทั่วไป เช่น การสัมผัสกับธรรมชาติที่บริสุทธิ์ กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สัมผัสประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น เป็นต้น จัดได้ว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นนักท่องเที่ยวคุณภาพ และค่าใช้จ่ายต่อทริปเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไป 2 – 3 เท่า (เบญจมาภรณ์ ชำนาญญา, 2564) จึงทำให้ธุรกิจไมซ์เป็นธุรกิจที่สามารถบูรณาการร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ รายได้ การจ้างงาน และคุณภาพชีวิต จึงกล่าวได้ว่าการยกระดับคุณค่าและมูลค่าของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถนำรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจไมซ์มาเป็นปัจจัยสนับสนุนเพื่อสร้างการกระจายรายได้ลงสู่ท้องถิ่น เนื่องจากธุรกิจไมซ์ ประกอบด้วยการจัดการประชุมสัมมนา การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการจัดแสดงสินค้าและนิทรรศการ ซึ่งการจัดประชุมส่วนใหญ่จะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร ซึ่งจะก่อให้เกิดการเดินทางไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศและเป็นการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นที่มีความพร้อมได้พัฒนาสู่การรองรับธุรกิจไมซ์ โดยเฉพาะในเรื่องของการเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนหรือจัดกิจกรรมพิเศษขององค์กรธุรกิจต่างๆ ด้วยจุดแข็งด้านความคิดสร้างสรรค์บนพื้นฐานทรัพยากรและอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน (จิรุตม์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2561) ทั้งนี้จากการศึกษาวิเคราะห์ผลประโยชน์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2561-2565 พบว่าในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนระบบการบริหารจัดการ และการทำงาน เชื่อมโยงเชิงเครือข่ายประชารัฐที่มีเอกภาพ มั่นคง และยั่งยืน ยังขาดการพัฒนาการวางระบบและกลไกการเชื่อมโยงเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนท่องเที่ยวที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีมาตรฐานบนฐานศักยภาพของชุมชนและการจัดการมาตรการและกลไกการส่งเสริมและผลักดันการดำเนินงานของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวไมซ์ที่ถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่าย

ในการท่องเที่ยวสูง และถือเป็นการสร้างโอกาสให้แก่ชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2560)

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ภายใต้การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบเมืองต้องห้ามพลาดพลัส โดยมีแนวคิดในการสร้างสมดุลการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่และกระจายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ไปยังจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรอง เป็นการส่งเสริมเมืองท่องเที่ยววิถีไทย 24 จังหวัด โดยดำเนินการภายใต้แนวคิด “12 เมืองต้องห้าม...พลาด Plus” ตามแผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพชุมชน เนื่องจากรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวและตระหนักถึงปัญหาด้านจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวที่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดท่องเที่ยวเมืองหลักเท่านั้น โดยได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือเพื่อเสริมสร้างและยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น และช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากเมืองท่องเที่ยวหลักสู่แหล่งท่องเที่ยวรอง โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน มาตรฐานการบริการ ความปลอดภัย และส่งเสริมการตลาด (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561; สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน, 2563) นอกจากนี้จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ และมีแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนกระจายอยู่ในทุกอำเภอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนซึ่งมีทรัพยากรที่มีศักยภาพและโดดเด่น มีวัฒนธรรมท้องถิ่นหลากหลาย มีวิถีชีวิตริมน้ำ มีเกษตรอินทรีย์ มีอาหารพื้นถิ่น มีผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ และมีแหล่งในการจัดกิจกรรมนันทนาการและกีฬา ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คัดเลือกจังหวัดนครปฐมสู่เมืองต้องห้ามพลาดพลัส เพื่อตอบสนองเฉพาะต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีเพื่อสร้างกำหนดภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้เป็นจุดขายแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ดำเนินโครงการส่งเสริมการตลาดจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวในประเทศ (Domestic Destination Marketing) เพื่อส่งเสริมการขายและประชาสัมพันธ์จังหวัดท่องเที่ยวทางเลือกที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2560) ประกอบกับสถานการณ์ Covid-19 ทำให้พฤติกรรมนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์เปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ต้องการหลีกเลี่ยงจากแหล่งท่องเที่ยวหลักไปยังเมืองรอง เพื่อหนีความแออัด หาประสบการณ์แปลกใหม่ ตามกระแสนิยมแบบ Workcation คือการทำงานในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นโอกาสการพัฒนาพื้นที่เชิงรุกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในชุมชนจังหวัดนครปฐม แต่ชุมชนในจังหวัดนครปฐมยังไม่มีความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ยังไม่มีระบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และกลไกการดำเนินงานของชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ขาดกิจกรรมไมซ์ โปรแกรมการท่องเที่ยวไมซ์ในชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ขาดเครือข่ายและช่องทางการขายโปรแกรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมไมซ์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจไมซ์ในจังหวัดนครปฐม (ประพนธ์ เล็กสุมา และ นรินทร์ สังข์รักษา, 2564)

จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ พบว่าเมื่อพิจารณาพื้นที่หรือชุมชนเป้าหมายที่มีศักยภาพในการยกระดับการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ประกอบด้วย 4 ชุมชน คือ 1) ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ เหมาะกับกิจกรรมไมซ์เชิงวิถีชีวิต (วิถีดั้งเดิม) 2) ชุมชนห้วยม่วงเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ด้านอาหาร เหมาะกับกิจกรรมไมซ์เพื่อการเรียนรู้อาหาร (กึ่ง) 3) ชุมชนเกาะลัดอีแท่น เป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ด้านเกษตร เหมาะกับกิจกรรมไมซ์ด้านเกษตร (สวนเกษตรส้มโอ) และชุมชนปทุมโอศกเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ด้านผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ เหมาะกับกิจกรรมไมซ์เชิงสุขภาพ (ธรรมชาติบำบัด) จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าชุมชนมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในการจัดกิจกรรม และโปรแกรมการท่องเที่ยว แต่ชุมชนยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและกลไกในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์นำไปสู่รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบไมซ์โดยชุมชนโดยการปรับปรุงกระบวนการจัดการ พัฒนาระบบและกลไกของบุคลากร และกิจกรรมให้ดีขึ้น ทั้ง 4 ชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ผู้ชุมชนต้นแบบไมซ์ ในเมืองต้องห้ามพลัส จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ในเมืองต้องห้ามพลัส จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ในเมืองต้องห้ามพลัส จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ดังนี้

ประชากร ได้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไมซ์โดยชุมชน ในเมืองต้องห้ามพลัส จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วย ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ชุมชนเกาะลัดอีแท่น ชุมชนปทุมโอศก และชุมชนห้วยม่วง รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คัดเลือกโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น โดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การวิเคราะห์กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์
เป็นการวิเคราะห์กระบวนการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการวางแผนและแบ่งบทบาทหน้าที่การดำเนินงานเป็นกลุ่มหรือฝ่าย โดยมีกระบวนการศึกษาดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชนจำนวน 3 คน สมาชิกชุมชน 3 คน กลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนได้แก่ผู้ประกอบการด้านที่พักและผู้ประกอบการด้านการบริการอาหารและ

เครื่องมือในชุมชน 2 คน นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนและอุตสาหกรรมไมซ์ 3 คน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้แก่ตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัด และหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ตัวแทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม 2 คน รวมทั้งสิ้น 13 คน จำนวน 4 พื้นที่ รวมทั้งสิ้น 52 คน

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกถึงโครงสร้างเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ และทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ประกอบด้วย การตรวจสอบด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านเวลา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ เป็นการพัฒนาโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยมีกระบวนการศึกษาดังนี้

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 4 ชุมชน ๆ ละ 3 คน นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวชุมชน และไมซ์ จำนวน 3 คน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้แก่ตัวแทนพัฒนาชุมชนจังหวัด และหน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ตัวแทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

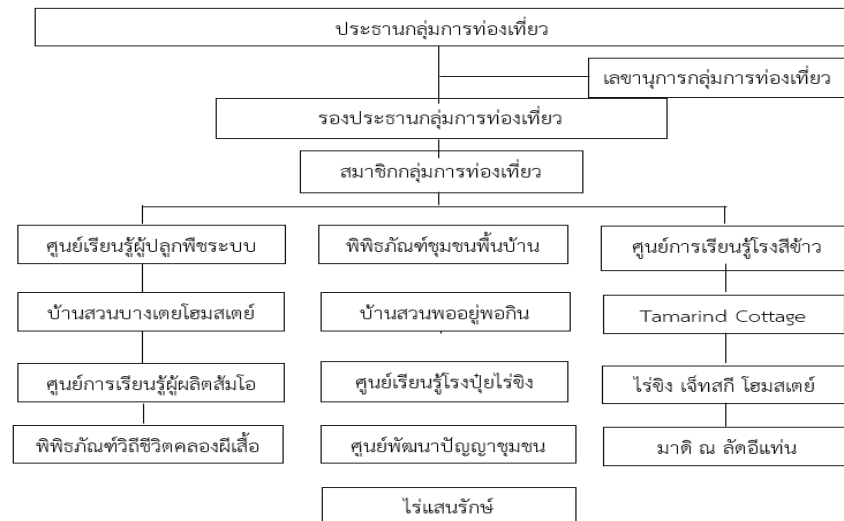
เครื่องมือการวิจัย ได้แก่แนวทางข้อคำถามการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับโครงสร้างของชุมชน แผนกและตำแหน่ง และรูปแบบจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยทำการตรวจสอบข้อมูล แบบสามเส้า ประกอบด้วย การตรวจสอบด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัย และด้านเวลา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ พบว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดเล็ก (สมาชิกจำนวน 5 - 10 คน) 2) โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดกลาง (สมาชิกจำนวน 10 - 15 คน) และ 3) โครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (สมาชิก 15 คนขึ้นไป) สามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละชุมชนได้ดังนี้

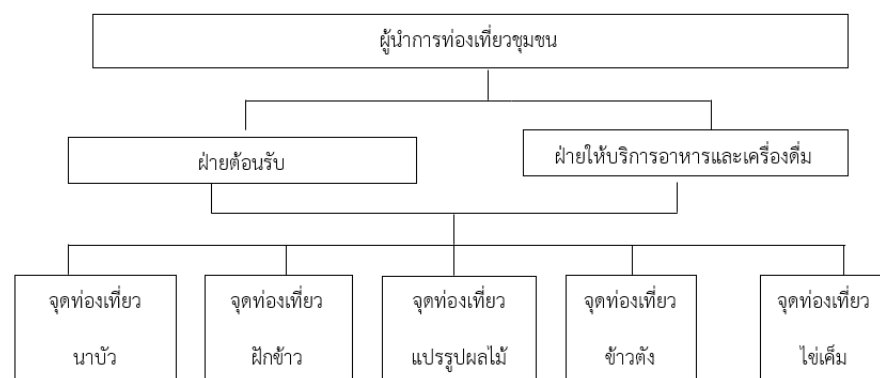
1) ชุมชนเกาะลัดอีแท่น มีการบริหารงานท่องเที่ยวภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่น โดยมีเทศบาลไร่เชิงสนับสนุน วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่นเป็นความร่วมมือระหว่างพื้นที่ตำบลไร่เชิง ตำบลบางเตย และตำบลทรงคนอง โดยรูปแบบการบริการการท่องเที่ยวเป็นการให้นักท่องเที่ยวนั่งรถราง เรียนรู้เกี่ยวกับการเกษตรและวัฒนธรรมของชุมชน โดยมีจุดเรียนรู้ของสมาชิกที่เข้าร่วมการจัดการการท่องเที่ยวครั้งนี้ ศูนย์เรียนรู้ผู้ปลูกพืชระบบพิพิตรภัณฑ์ชุมชนพื้นบ้าน ศูนย์การเรียนรู้โรงสีข้าว บ้านสวนบางเตยโฮมสเตย์ บ้านสวนพ่อยู่พอกิน Tamarind Cottage ไร่เชิง เจ็ทสกี โฮมสเตย์ ศูนย์การเรียนรู้ผู้ผลิตส้มโอ ศูนย์เรียนรู้โรงปุ๋ยไร่เชิง

พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตคลองผิเสือ ศูนย์พัฒนาปัญญาชุมชน มาติ ณ ลัดอีแท่น และไร่แสนรักษ์ สามารถวิเคราะห์กลไกการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังนี้

รูปที่ 1 กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลัดอีแท่น

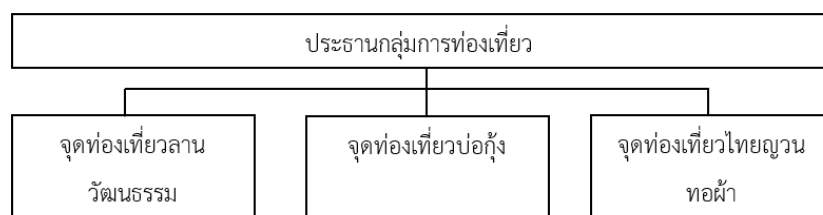
2) ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ มีการบริหารงานท่องเที่ยวภายใต้วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ โดยมีผู้นำท่องเที่ยวบ้านศาลาติน เป็นผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงาน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยว โดยมีวิสัยทัศน์ “ชุมชนร่วมสร้าง อย่างจิตอาสา ร่วมมือพัฒนา รากหญ้าแข็งแรง” และมีกลุ่มและผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนประกอบด้วยสมาชิก 30 คน มีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วยประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์กลไกการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังนี้

รูปที่ 2 กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

3) ชุมชนห้วยม่วง การบริหารจัดการแบบ One Stop Service โดยผู้นำด้านการท่องเที่ยวเป็นผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงาน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทั้งหมด โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งตำบลห้วยม่วง

จากการสัมภาษณ์พบว่าชุมชนห้วยม่วง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงกึ่ง มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงกึ่งตำบลห้วยม่วง และมีสมาชิกในกลุ่มให้ความสนใจในการทำท่องเที่ยวด้านการเกษตรและวิถีชีวิตคนเลี้ยงกึ่ง และก็มีวิถีชีวิตลาวครั่ง จึงเริ่มมีการทำการท่องเที่ยวแต่ยังไม่มีโครงสร้างและระบบการจัดการที่ชัดเจน มีเพียงผู้ประสานงานเมื่อมีกลุ่มนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว สามารถวิเคราะห์กลไกการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังนี้

รูปที่ 3 กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนห้วยม่วง

4) ชุมชนปฐมอโศก ชุมชนปฐมอโศกเป็นชุมชนที่คนต้องถือศีลอย่างเคร่งครัด รับประทานมังสวิรัตตลอดชีวิต และมีวัตถุประสงค์ให้เป็นชุมชนแบบอย่างในประเทศไทยที่คนในชุมชนต้องเป็นคนดี ปราศจากอบายมุขทั้งปวง น้อมนำหลักคำสอนในพุทธศาสนามาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันเป็นชุมชนแม่แบบของผู้มีศีลที่เห็นชัดเจน การบริหารงานภายในหมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) กลไกธรรมไร้สารพิษ 2) การศึกษาบุญนิยม 3) อุตสาหกรรมบุญนิยม 4) สื่อสารโลกตระบุญนิยม 5) พาณิชนกรรมบุญนิยม 6) สาธารณสุขบุญนิยม 7) การบริการเพื่อมวลชน (แบบบุญนิยม) นอกจากนี้ชุมชนปฐมอโศกยังเป็นเครือข่ายหนึ่งของวิสาหกิจชุมชนบุญนิยมที่เป็นต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงกับคุณค่าทางศีลธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท นอกจากนี้โครงสร้างการบริหารในชุมชนปฐมอโศกแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับนักบวชและฆราวาสฝ่ายนักบวชประกอบด้วยสมณะ มีหน้าที่ดูแลกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน โดยเฉพาะเรื่องความเป็นอยู่ของคนวัด ส่วนฝ่ายฆราวาสมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน และคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนจากฐานงานแต่ละฐานทั้งหมดมาจากการเลือกตั้ง ทำหน้าที่ควบคุม ดูแลตัดสินใจในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ทั้งนี้การจัดการการท่องเที่ยวจะต้องมีการประสานงานล่วงหน้าก่อนจะเข้ามาเยี่ยมชมหรือมาทำกิจกรรมการท่องเที่ยวแนวธรรมชาติบำบัด หรือเรียนรู้วิถีชีวิตความพอเพียงโดยสามารถประสานงานกับผู้จัดการในการเข้ามาเรียนรู้หรือทำกิจกรรม โดยสามารถวิเคราะห์ได้เป็นรูปแบบการบริหารจัดการแบบ One Stop Service โดยประธานกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงาน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทั้งหมด สามารถวิเคราะห์กลไกการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังนี้

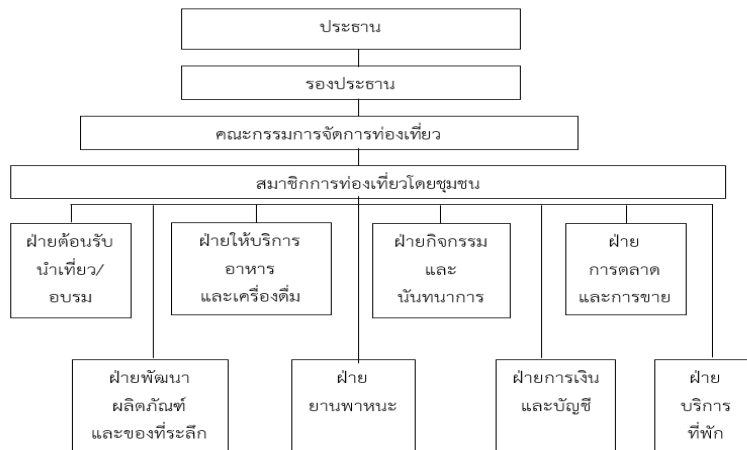

รูปที่ 4 กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนปทุมโคก

2. พัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ในเมืองต้องห้ามพลาตัส จังหวัดนครปฐมได้ 3 รูปแบบ โดยเป็นโครงสร้างการจัดการชุมชนที่มีการแบ่งฝ่ายในการจัดการตั้งแต่การติดต่อประสานงานก่อนการท่องเที่ยว ระหว่างการท่องเที่ยว และหลังการท่องเที่ยว ดังนี้

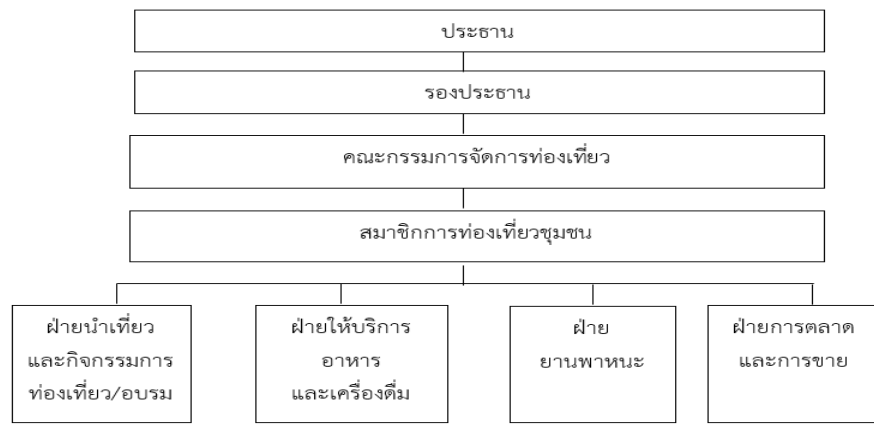
2.1 ชุมชนเกาะลัดอีแท่น มีการบริหารงานท่องเที่ยวภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเกาะลัดอีแท่น มีโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดใหญ่ที่การแบ่งฝ่ายและหน้าที่การดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนี้ 1) ประธานกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ 2) รองประธานมีหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่แทนประธานเมื่อติดภารกิจ และคอยดูแลภาพรวมของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 3) คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว โดยคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนตัวแทนครัวเรือนที่ทำการท่องเที่ยว ตัวแทนชุมชนผู้ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่ดำเนินการปฏิบัติงาน 4) สมาชิกการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นคนในชุมชนที่สนใจหรือมีจุดเรียนรู้กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่สามารถแบ่งกลุ่มของชุมชนสมาชิกที่สนใจเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของกลุ่มได้ดังนี้ (1) ฝ่ายต้อนรับ นำเที่ยว/อบรม มีหน้าที่ประสานงานกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว (2) ฝ่ายให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม มีหน้าที่ทำอาหารท้องถิ่นเพื่อนำเสนออาหารและเครื่องดื่มของชุมชน (3) ฝ่ายกิจกรรมและนันทนาการ มีหน้าที่ออกแบบกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของชุมชนหรือกิจกรรมนันทนาการสำหรับรองรับกลุ่มองค์กรที่มาศึกษาดูงาน (4) ฝ่ายการตลาดและการขาย มีหน้าที่ส่งเสริมการตลาด สร้างการรับรู้เชิงบวกต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว (5) ฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก มีหน้าที่นำผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นและของที่ระลึกที่มีในชุมชนมายกระดับหรือออกแบบให้ตอบสนองความต้องการซื้อของกลุ่มนักท่องเที่ยว (6) ฝ่ายยานพาหนะ เนื่องจากชุมชนเกาะลัดอีแท่นได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทำให้มีรถรางให้บริการนักท่องเที่ยวจากวัดไร่ขิงมายังเกาะลัดอีแท่น จึงต้องมีคนในชุมชนที่ชำนาญเส้นทางในการขับรถราง คำนึงถึงความปลอดภัยในการขับรถราง และมีหน้าที่ในการดูแลรักษารถราง (7) ฝ่ายการเงินและบัญชี มีหน้าที่จัดเก็บรักษาเงิน และผลกำไรที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน (8) ฝ่ายบริการที่พัก ใน

กรณีที่มีนักท่องเที่ยวต้องการพักแบบโฮมสเตย์ควรมีการจัดสรรอย่างเท่าเทียมกันในการให้บริการรูปแบบโฮมสเตย์ โดยเฉพาะเรื่องการรักษาความปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว

รูปที่ 5 โครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลัดอีแท่นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์

2.2 ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ มีการบริหารงานท่องเที่ยวภายใต้วิสัยทัศน์ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ มีโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดกลาง เนื่องจากมีผู้นำท่องเที่ยวบ้านศาลาติน และเป็นรองประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์เป็นผู้ดำเนินการ และสามารถแบ่งฝ่ายและหน้าที่การดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนี้ 1) ประธานกลุ่มท่องเที่ยวมี 2) รองประธาน 3) คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวโดยคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนแทนครัวเรือนที่ทำการท่องเที่ยว ตัวแทนชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่น 4) สมาชิกการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นคนในชุมชนที่สนใจ ประกอบด้วย (1) ฝ่ายนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว/อบรม (2) ฝ่ายให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม การรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านในชุมชนในการให้บริการอาหารและเครื่องดื่มที่แสดงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ให้นักท่องเที่ยว (3) ฝ่ายยานพาหนะ เนื่องจากชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีกิจกรรมนำเที่ยวในสวนผลไม้ และท่องเที่ยววิถีชีวิตริมคลอง ดังนั้นในกลุ่มนี้จะเป็นการรวมตัวกันคนที่ขับรถนำเที่ยวชมสวน และคนขับเรือหางยาวชมวิถีชีวิตริมคลองที่ (4) ฝ่ายการตลาดและการขาย ส่งเสริมการตลาดเพราะมีช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

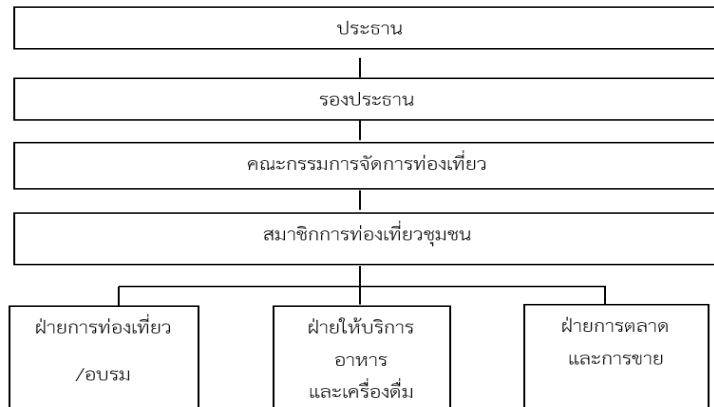

รูปที่ 6 รูปแบบโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์

2.3 ชุมชนห้วยม่วง มีผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 บ้านดอนแฝด เป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวเป็นผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงานกับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผู้เลี้ยงกุ้งที่ดำเนินการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวและเป็นเจ้าของฐานการเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนห้วยม่วง ได้แก่ บ่อกุ้งเชิงพาณิชย์ ลานวัฒนธรรมลาวครั้ง สวนกล้วยหลวงหวาน สวนผักอินทรีย์ และจุดทอผ้าลาวญวน ซึ่งในแต่ละสถานที่จะมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน โดยสามารถมีการแบ่งฝ่ายและหน้าที่การดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนี้ 1) ประธานกลุ่มท่องเที่ยว 2) รองประธาน 3) คณะกรรมการท่องเที่ยว บางส่วนมาจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผู้เลี้ยงกุ้งตำบลห้วยม่วง และบางส่วนเป็นชุมชนที่ทำเกษตรอินทรีย์ และมีสมาชิกรจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยชุมชนสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ฝ่ายการท่องเที่ยว /อบรม เจ้าของฐานการเรียนรู้ต่างๆ ที่อยู่ในชุมชนห้วยม่วง (2) ฝ่ายให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มคนในชุมชนที่สามารถประกอบอาหารอาหารท้องถิ่น มีการกำหนดเมนูอาหารที่มีความเหมาะสม (3) ฝ่ายการตลาดและการขาย ส่งเสริมการตลาดชุมชนวิถีชีวิตคนเลี้ยงกุ้ง

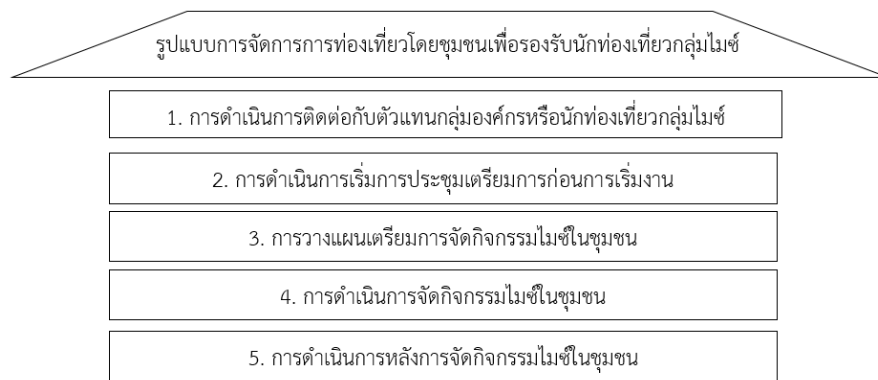
2.4 ชุมชนปทุมโศก ชุมชนปทุมโศกมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในการเป็นชุมชนบุญนิยมที่คนในชุมชนถือศีลอย่างเคร่งครัด ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ปราศจากอบายมุข ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักจากนักท่องเที่ยวที่สนใจเรื่องการปฏิบัติธรรมที่เน้นการทำงานคือการปฏิบัติธรรมและเป็นศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตที่เน้นพึ่งตัวเองในทุก ๆ กิจกรรม ดังนั้นชุมชนปทุมโศกจะยังมีโครงสร้างขนาดเล็กเนื่องจากจะเป็นเพียงฐานงานบางส่วนที่นำมาใช้ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดความวุ่นวายในพื้นที่ 1) ประธานกลุ่มท่องเที่ยวมีหน้าที่ในการประสานงานในเรื่องต่าง ๆ 2) รองประธานคอยให้การช่วยเหลือเมื่อประธานติดภารกิจ 3) คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว คณะกรรมการบางส่วนมาจากฐานงานในชุมชนปทุมโศกที่สามารถเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมหรือประสานงานด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ฝ่ายการอบรม เจ้าของฐานงานการเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมการอบรม/ปฏิบัติธรรม การสาธิตการทำยาสมุนไพร การสาธิตการทำแชมพูสมุนไพร (2) ฝ่ายให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มคนในชุมชนที่สามารถ

ประกอบอาหารมังสาวิรัต โดยทำจากวัตถุดิบที่หาได้ง่ายภายในชุมชนปทุมมอโคก (3) ฝ่ายการตลาด และการขาย ส่งเสริมการตลาดในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการเรียนรู้ในฐานการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกใน Facebook ของชุมชน หรือช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

รูปที่ 7 โครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนห้วยม่วงและชุมชนปทุมมอโคกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์

จากการวิเคราะห์โครงสร้างการท่องเที่ยวชุมชนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กในชุมชนคลองลาดอี่แท่น ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ชุมชนห้วยม่วง และชุมชนปทุมมอโคก สามารถพัฒนาแบบแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยมีกระบวนการดังนี้

รูปที่ 8 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์

การสรุปและอภิปรายผล

การวิเคราะห์กลไกการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ พบว่าชุมชนแต่ละชุมชนมีโครงสร้างการบริหารงานที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) โครงสร้างการบริหารท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดเล็ก (สมาชิกจำนวน 5 - 10 คน) 2) โครงสร้างการบริหารท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดกลาง (สมาชิกจำนวน 10 - 15 คน) 3) โครงสร้างการบริหารการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (สมาชิก 15 คนขึ้นไป) สามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละชุมชนได้ดังนี้ 1) ชุมชน

เกาะลัดอีแท่น มีการบริหารงานท่องเที่ยวภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีเทศบาลไร่ชิงสนับสนุน 2) ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ มีการบริหารงานท่องเที่ยวภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีผู้นำท่องเที่ยว บ้านศาลาดิน เป็นผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงาน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยว 3) ชุมชนห้วยม่วง มีการบริหารจัดการแบบ One Stop Service โดยผู้นำด้านการท่องเที่ยวเป็นผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงาน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทั้งหมด 4) ชุมชนปฐมอโศก การบริหารจัดการแบบ One Stop Service โดยประธานกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนผู้ดำเนินการ ติดต่อประสานงาน และขับเคลื่อนการท่องเที่ยวทั้งหมด

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ในเมืองต้องห้ามพลัส จังหวัดนครปฐมได้ 3 รูปแบบ สามารถสรุปดังนี้

ชุมชน	เกาะลัดอีแท่น	คลองมหาสวัสดิ์	ห้วยม่วง	ปฐมอโศก
รูปแบบการจัดการ	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	ขนาดเล็ก
ประธานกลุ่มท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓
รองประธาน	✓	✓	✓	✓
คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓
สมาชิกการท่องเที่ยวโดยชุมชน	✓	✓	✓	✓
- ฝ่ายนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยว/อบรม	✓	✓	✓	✓
- ฝ่ายให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม	✓	✓	✓	✓
- ฝ่ายกิจกรรมและนันทนาการ	✓			
- ฝ่ายยานพาหนะ	✓	✓		
- ฝ่ายการตลาดและการขาย	✓	✓	✓	✓
- ฝ่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก	✓			
- ฝ่ายการเงินและบัญชี	✓			
- ฝ่ายบริการที่พัก	✓			

รูปที่ 9 รูปแบบโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์

จากการวิเคราะห์หลักการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ใน ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ชุมชนเกาะลัดอีแท่น ชุมชนห้วยม่วง และชุมชนปฐมอโศก พบว่าชุมชนแต่ละ ชุมชนมีโครงสร้างการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) โครงสร้างขนาดเล็ก 2) โครงสร้างขนาดกลาง 3) โครงสร้างขนาดใหญ่ ทั้ง 3 โครงสร้างต้องมีการ เตรียมความพร้อมของคนในชุมชนและมีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือกลุ่มสำหรับการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้นการวางรูปแบบการจัดการเป็นการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำงานหรืออาจใช้ องค์กรที่ชุมชนมีอยู่เดิมแต่เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนกำหนดรูปแบบ ของการท่องเที่ยว โปรแกรมและราคาการจัดสรรผลประโยชน์สู่คนชุมชนและมาตรการในการป้องกัน ผลกระทบ ทั้งนี้้องค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสามารถเชื่อมโยงการ ท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวม เช่น การจัดสภาองค์กรชุมชน การพัฒนาโครงสร้างให้เกิด

ศักยภาพบุคลากรของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และการใช้บุคลากรบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสม หมุนเวียนกันไปอย่างทั่วถึงและเป็นคนในชุมชน เช่น มีการจัดอบรมหลักสูตรการต้อนรับและการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้กับผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าและอาหาร เครื่องดื่ม การพัฒนาการบริหารจัดการของเจ้าหน้าที่ในระดับท้องถิ่นให้รู้จักการตลาดและแหล่งท่องเที่ยว รู้จักประวัติศาสตร์และของดีในแหล่งท่องเที่ยว การจัดหาบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอที่สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง เป็นต้น (พจนา สวนศรี, 2546; สมชาย ชมภูน้อย, 2560) ทั้งนี้การเตรียมความพร้อมของการเชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว กลุ่มไมซ์ที่ต้องการได้รับประสบการณ์การจัดกิจกรรมในพื้นที่ระดับชุมชน รวมถึงการนำประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นมาเป็นกิจกรรมสาธิตในระหว่างงานประชุม และเตรียมความพร้อมด้าน ผลิตภัณฑ์และบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับ ตลอดจนการเชื่อมโยงให้นักท่องเที่ยวไป จัดกิจกรรมไมซ์ในชุมชนเพื่อสร้างประสบการณ์ร่วมกับคนในชุมชนจะช่วยยกระดับการท่องเที่ยว คุณภาพไปสู่ตลาดสินค้าและบริการสร้างสรรค์มูลค่าสูง (สุเมธ สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2562; สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2563)

การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ ในเมืองต้องห้ามพลาตัส จังหวัดนครปฐมได้ 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดใหญ่ 2) รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดกลาง และรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนขนาดเล็ก โดยมีความสอดคล้องกับแนวคิดการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้ 1) คณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ ผู้แทนครัวเรือน ตัวแทนชุมชน หรือผู้ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่น 2) กลุ่มนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ 3) กลุ่มบริการอาหารและเครื่องดื่ม 4) กลุ่มกิจกรรมและนันทนาการ 5) กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก และ 6) กลุ่มบริการที่พัก (Van Phuong, T., et al., 2020) ทั้งนี้การที่ชุมชนมีการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อรองรับ กลุ่มไมซ์ควรมีการพิจารณาความพร้อมของชุมชนและศักยภาพของเมือง สอดคล้องกับ วิชชุดา มาชู (2022) ซึ่งได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การประเมินเมืองไมซ์ 8 ด้าน 1) ศักยภาพความพร้อมด้านการเดินทางเข้าสู่เมือง 2) ศักยภาพความพร้อมด้านการสนับสนุนจากเมือง 3) ศักยภาพความพร้อมด้านกิจกรรมนอกเหนือจากการประชุม 4) ศักยภาพความพร้อมด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก 5) ศักยภาพความพร้อมด้านสถานที่จัดงานและสิ่งอำนวยความสะดวก 6) ศักยภาพความพร้อมด้านภาพลักษณ์ของเมือง 7) ศักยภาพความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมของเมือง 8) ศักยภาพความพร้อมด้านความปลอดภัยของเมือง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยพบว่าเมื่อจัดระบบและกลไกการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนคนในชุมชนมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ โดยสามารถนำโครงสร้างการ

จัดการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนท่องเที่ยวอื่นที่
ต้องการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มไมซ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาดังนี้

1. การประเมินศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่ม
ไมซ์ ในเมืองต๋องห้ามพลาดพลัส จังหวัดนครปฐม
2. การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวรูปแบบไมซ์ในชุมชนเพื่อส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวในท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- Chomphunoi, S. (2017). *Næōthāng kānpheēmūnkhā kānthōngthiāochumchon kranīsuksa chumchonbānchiāng chāngwat ‘udōnthānī*. [The study of an additional value for a community based tourism, the case study of Ban Chiang, Udon Thani]. Bangkok: National Defence College.
- สมชาย ชมภูน้อย. (2560). *แนวทางการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวชุมชนกรณีศึกษาชุมชนบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- Chumnanchar, B. (2021). Readiness of Thailand for incentive tourism Hub. *Southeast Bangkok Journal*, 7(1), 100-114.
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญญา. (2564). ประเทศไทยกับความพร้อมในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล. *วารสารวิชาการเซาธ์อีสท์บางกอก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 7(1), 100-114.
- Isarangkun Na Ayutthaya, J. (2018). *Maiphūāchumchon Mitimaikhōng kānchatkān prachoom Thamātoī ‘otthurakitchumchon phūākhwāmyangyūn thæching*. [MICE for the community”, a new dimension of “meeting management” that extends the community business for true sustainability]. Retrieved September 3, 2021, from <https://www.cdd.go.th/content>
- จิรุตม์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2561). *ไมซ์เพื่อชุมชน” มิติใหม่ของ “การจัดการประชุม” ที่มาต่อยอดธุรกิจชุมชนเพื่อความยั่งยืนแท้จริง*. สืบค้น 3 กันยายน 2564, จาก <https://marketeeronline.co/archives/70401>
- Leksuma, P. and Sangraksa, N. (2021). *Næōthāng kānphatthana sakyaphāp kānchatkān thurakitHaibōrikānsathanthī Chatprachoomnaichāngwat nakhōṅpathom*. [The guidelines for the potential development of meeting venue business in

- Nakhon Pathom province]. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*, 15(1), 92-110.
- ประพนธ์ เล็กสุมา และนรินทร์ สังข์รักษา. (2564). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการธุรกิจให้บริการสถานที่จัดประชุมในจังหวัดนครปฐม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 15(1), 92-110.
- Machu, W. (2022). *Kānphatthanā sakyaphāpmuāngMai khoṅgchangwatsuratthānī sūkānpēn muāngmaikhoṅgprathedthai*. [A potential development of Surat Thani to be Thailand MICE City]. *Journal of Yala Rajabhat University*, 17(1), 89-97.
- วิชชุดา มาชู. (2565). การพัฒนาศักยภาพเมือง ไม้ซ์ของจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่การเป็นเมืองไม้ซ์ของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 17(1), 89-97
- Ministry of Tourism and Sports. (2018). *rāṅgān sarup phonngā nathī samkhan lāe dotdēn khoṅg krasuāng kān thoṅgthiēo lāe kīlā*. [Summary report on important and outstanding of the Ministry of Tourism and Sports]. Bangkok: Author.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *รายงานสรุปผลงานที่สำคัญและโดดเด่นของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Nakhon Pathom Provincial Office. (2017). *Khoṁmūnchangwatnakhōṅpathom*. [Nakhon Pathom information]. Nakhon Pathom: Author.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2560). *ข้อมูลจังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: ผู้แต่ง.
- National Science Technology and Innovation Policy Office. (2017). *Yutsatkānwichai lāenawatkam Yīsip Pī (2561-2580)*. [20-year research and innovation strategy (2018 – 2037)]. Bangkok: Author.
- สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Office of Permanent Secretary. (2021). *Phānpatibatkān khaphklūān kānphatthanākān thoṅgthiāodoīchumchon yaṅgyangyūnlāesāngsan 2561-2565*. [Action plan for sustainable and creative community-based tourism development in 2018 – 2022]. Bangkok: Author.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ พ.ศ. 2561- 2565*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- State Audit Office of the Kingdom of Thailand. (2020). *Rāṅgān kāntrūatsōp phonsumrit lāeprasitthiphap kāndamnoēngān kānsongsōēm kānthoṅgthiāo muāngrōṅg*

- laechumchon*. [The audit report of achievement and performance to promote tourism in second tier cities and communities]. Bangkok: Author.
- สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. (2563). *รายงานการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพการดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองและชุมชน*. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- Suansi, P. (2003). *Khumukanchatkanthongthiaodoichumchon*. [Community based tourism handbook]. Bangkok: Responsible Ecological Social Tour-REST.
- พจนนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- Suthas Na Ayutthaya, S. (2019). *nawatwithimai miti mai phaitai khwaamruammun* พช. TCEB มช. TICA *toj'ot sinkha chumchon khaothung talat khunnaphap phoem raidai krachai khwaam charoen*. [Innovative MICE, a new dimension under The collaboration of TCEB - CU - TICA, extending community products access to quality markets increase income, spread prosperity]. Retrieved November 30, 2020, from <https://www.cdd.go.th/content>
- สุเมธ สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2562). *นวัตกรรมใหม่ มิติใหม่ภายใต้ความร่วมมือ พช. – TCEB – มช. – TICA ต่อยอดสินค้าชุมชน เข้าถึงตลาดคุณภาพ เพิ่มรายได้กระจายความเจริญ*. สืบค้น 30 พฤศจิกายน 2563, จาก <https://www.cdd.go.th/content>
- Thailand Convention and Exhibition Bureau. (2017). *Khumuobrom borisatrapchatkan thurakitmaiphaiprathed*. [Domestic destination management company standard: Domestic DMC Standard]. Bangkok: Author.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2560). *คู่มืออบรมบริษัทบริหารจัดการธุรกิจไมซ์ ภายในประเทศ*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Thailand Convention and Exhibition Bureau. (2021). *Maiphuachumchon Phakklang*. [MICE for community: Central region]. Bangkok: Author.
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2563). *ไมซ์เพื่อชุมชน ภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Van Phuong, T., Le Xuan, S., Le Duc, C., Dang, C. X., and Bui, T. M. H. (2020). Community tourism development in Viet Hai commune (Cat Ba, Hai Phong city, Viet Nam) under the green economy model. *Environment and Natural Resources Research*, 10(2), 43-53.